

ΑΝΑΦΟΡΕΣ ΘΑΣΙΩΝ ΓΙΑ ΛΥΣΗ ΤΟΥ ΔΑΣΙΚΟΥ ΖΗΤΗΜΑΤΟΣ

Κωνσταντίνος Τσίμας

Δύο σχέδια αναφορών που υποβλήθηκαν από Θασίους στο Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας μετά την απελευθέρωση έρχονται σήμερα να μας δώσουν νέα στοιχεία για το γνωστό δασικό ζήτημα που ταλαιπώρησε τους κατοίκους της Θάσου μισό περίπου αιώνα. Τα δύο αυτά σχέδια, μαζί με άλλα έγγραφα, που προέρχονται από το προσωπικό αρχείο του πρώτου βουλευτή της Θάσου Δημήτρη Κλωνάρη, βρίσκονταν στα χέρια του μακαρίτη Θάσιου δημοσιογράφου Π. Ι. Δρόσου, ο οποίος τα παρέδωσε στον καθηγητή Απόστολο Βακαλόπουλο για διάσωση και μελέτη. Το 1984 ο Απόστολος Βακαλόπουλος παρέδωσε το φάκελο του Π. Δρόσου στον κ. Κώστα Χιόνη, ο οποίος και έθεσε στη διάθεσή μου τα δύο αυτά σχέδια των αναφορών για ν' αποτελέσουν θέμα της παρούσας ανακοίνωσής μου.

Το ιστορικό της υπόθεσης αυτής είναι γνωστό από άλλες ανακοινώσεις που έγιναν από διάφορους ερευνητές στα τρία προηγούμενα Συμπόσια¹. Γι' αυτό θα περιοριστούμε στα όσα αναφέρονται στις αναφορές αυτές και θα επισημάνουμε μόνο τα νέα στοιχεία, στα οποία και θα περιοριστεί η έρευνά μας.

Γενικά τα δάση της Θάσου αποτελούσαν μια βασική πλουτοπαραγωγική πηγή για τους Θασίους. Η εκμετάλλευση των δασικών προϊόντων παρείχε εργασία σε πολλούς κατοίκους του νησιού, ενώ οι εξαγωγές μεγάλων ποσοτήτων ξυλείας και άλλων προϊόντων του δάσους ανέδειξαν στο 2ο μισό του 19ου αιώνα μερικά ονόματα Θασίων ως μεγαλεμπόρων. Η αλόγιστη, όμως, εκμετάλλευση των δασών προκάλεσε την παρέμβαση της αιγυπτιακής διοίκησης, η οποία προχώρησε σε σύνταξη δύο κανονισμών για την προστασία των δασών και για την αντιμετώπιση των πυρκαγιών. Με τον πρώτο κανονισμό, που υπογράφεται από το γενικό διοικητή της Θάσου Ιβραχίμ Ασσαφί βέη στις 26-1-1875, επιβαλλόταν προσωπική εργασία 12

1. Βλ. *Σωτηρίου Ιατρού*, Τα δάση της Θάσου και το εθνικό κτηματολόγιο, περ. «Θασιακά», τ. 7 (1990-1991), σ. 255-262, βλ. ακόμα Απόστολου *Ε. Βακαλόπουλου*, Γεγονότα στη Θάσο κατά τα τελευταία χρόνια της συγκυριαρχίας της Οθωμανικής αυτοκρατορίας και της Αιγύπτου σ' αυτήν (τέλη 19ου - αρχές 20ού), περ. «Θασιακά», τ. 6 (1989), σ. 23-24, και *Αίγλης Γκρέταικου*, Η φύση της νήσου Θάσου, περ. «Θασιακά», τ. 8 (1992-1993), σελ. 74-113.

ημερών το χρόνο σ' όλους τους κατοίκους για τον καθαρισμό των δασών, ενώ για την καλύτερη εποπτεία τους διοριζόταν ο Δημήτριος Χατζηκωνσταντίνου ως επιστάτης αυτών. Με το δεύτερο κανονισμό καθιερώνονταν οι λεγόμενοι κοιμοί, που συνέβαλλαν στο έργο της κατάσβεσης των πυρκαγιών, ενώ αυστηρές ποινές προέβλεπαν για όσους παρόβαιναν τις απαγορευτικές διατάξεις των σχετικών άρθρων του κανονισμού².

Έκτοτε οξεία διαμάχη ξέσπασε ανάμεσα στις Κοινότητες και στην αιγυπτιακή διοίκηση για το θέμα της κυριότητας των δασών. Αιτία της διαμάχης υπήρξε για το ποιος είχε το δικαίωμα της χορήγησης άδειας κοπής ξυλείας στους κατοίκους, η Κοινότητα ή το Βακούφι; Το ζήτημα που ανέκυψε γίνεται ολοφάνερο πλέον στην από 10-11-1887 αναφορά των Θασίων που υποβλήθηκε στον εξελεγκτή του Βακουφίου Γιαγιά Καδρή μπέη. Στην αναφορά αυτή, ανάμεσα στ' άλλα θέματα, τίθεται και το θέμα της χορήγησης της άδειας ξύλευσης κατά το παλιό καθεστώς από τις προεσδοκημογεροντίες³, αίτημα που δε φαίνεται να έγινε αποδεκτό, αφού οι Θάσιοι έκτοτε επαναφέρουν συνεχώς το ίδιο θέμα.

Η κατάσταση οξύνθηκε, όταν ο χεδίβης Αμπάς Χιλμή Β' επώλησε τα δάση της Θάσου στο μεγαλέμπορα Νικόλαο Ψιακή. Η αντίδραση, όμως, των Θασίων ματαίωσε τη γενόμενη πώληση, αλλά η αιγυπτιακή αρχή εξοργισμένη άρχισε να σκληραίνει τη συμπεριφορά της έναντι των Θασίων. Επιβάλλει φόρο 30% επί των δασικών προϊόντων και τιμωρεί τους παρανομούντες. Η κατάσταση αυτή όξυνε περισσότερο τα πράγματα. Τα αιματηρά γεγονότα του 1901 και 1902 οδήγησαν στην πολιτειακή αλλαγή με την επαναφορά του νησιού στην Υψηλή Πύλη. Αλλά και η νέα διοικητική αρχή που εγκαταστάθηκε από το 1902 στη Θάσο δεν επανέφερε το παλαιό προνομιακό καθεστώς των Θασίων. Πολιτεύθηκε, όμως, με διπλωματικό τρόπο. Στην από 3-4-1903 απάντηση του μπουτσαρίφη της Θάσου στο μουχτάρη Άνω Θεολόγου αναφέρει: «Μέχρι τούδε δεν ελίθη εισέτι το περί δασών ζήτημα εις τίνα θα ανήκωσιν. Και προηγουμένως σας έγγραψα ότι η φύλαξη των δασών είναι εν σπουδαίον καθήκον για όλους μας. Ένεκα τούτου πρέπει να λαμβάνητε άδειαν παρὰ των αντόθι βακουφικών υπαλλήλων. Σεις μη χαλνάτε το παλαιόν σύστημα και μην ανακατεύησθε εις τας υποθέσεις των αδειών. Εάν όλοι ανακατεύωνται εις μία υπόθεσιν, τότε η υπόθεσις εκείνη δεν έχει καλόν αποτέλεσμα. Μας υπόσχονται προς ασφάλειαν ότι οι φύλακες του Βακουφίου δεν θα δυσκολεύωσι κανένα. Περί της υποθέσεως των δασών θα δοθεί οσονούπω καλόν αποτέλεσμα...»⁴. Και οι επόμενες απαντήσεις του μπουτσαρίφη Θάσου πάνω στο θέμα της κυριότητας των δασών εί-

2. Βλ. Α. Ε. Vakalopoulos, Thasos, son histoire, son administration de 1453 à 1912, Paris 1953, σ. 123-125 και 129-133, αρ. εγ. 37 και 42.

3. Βλ. Α. Ε. Vakalopoulos, ό.π., σ. 134, αρ.εγ. 43.

4. Βλ. Κωνσταντίνου Χιόνη, Ένα πρωτόκολλο εισαγομένων εγγράφων των ετών 1902-1904 από το Θεολόγο, περ. «Θασιακά», τ. 2 (1985), σ. 102.

ναι γραμμένες κατά τέτοιο τρόπο ώστε να επιτρέπουν στους Θασίους κάποια αισιοδοξία για ευνοϊκή λύση του ζητήματος της κυριότητας των δασών. Τελικά η εποπτεία των δασών παρέμεινε στο Βακούφι μέχρι την απελευθέρωση. Αλλά και μετά την απελευθέρωση οι Θάσιοι συνέχισαν τον αγώνα τους για την αναγνώριση των δασών τους ως κοινοτικών. Για το σκοπό αυτό τριμελής επιτροπή παρουσιάστηκε στο γενικό διοικητή της Μακεδονίας Θεμ. Σοφούλη, ενώ παράλληλα παρέδωσε υπόμνημα στην εφημερίδα «Νέα Αλήθεια», όπου υποστήριζαν ότι τα δάση ήταν κοινοτικά⁵, όπως αποδεκνύονταν από επίσημους τίτλους, και ότι το Βακούφι μετέβαλε παράνομα το νομικό καθεστώς των δασών επιβάλλοντας αυθαίρετα φόρο 30%. Οι Θάσιοι υπέβαλαν αναφορές και στον Υπουργό Εθνικής Οικονομίας, όπως αποδεικνύεται από τα δύο σχέδια που παρουσιάζουμε σήμερα, ενώ διατύπωναν παράπονα και το 1916 στο στρατιωτικό διοικητή Θάσου αντιπλοίαρχο Scia κατά τη γαλλική κατοχή, ο οποίος μάλιστα σύστησε και επιτροπή για εξέταση του δασικού θέματος⁶.

Ο τελευταίος αγώνας των Θασίων άρχισε το 1927 με συνεχή δημοσίευση άρθρων σε τοπικές εφημερίδες της Καβάλας. Τέτοια άρθρα έχουν γραφεί από τον Αλέκο Σωτηριάδη, Σοφοκλή Ζωγράφο, Νίκο Βασιλικό κ.ά. στην εφημερίδα «Κήρυξ» της Καβάλας⁷. Τελικά οι Θάσιοι δικαιώθηκαν τον Ιούνιο του 1929 με την ψήφιση του Δασικού Κώδικα, όπου στο ΦΕΚ 205/19-6-1929 δημοσιεύεται ο νόμος 4173, που επέτρεψε την αναγνώριση κοινοτικών δασών, ύστερα από απόφαση του Διοικητικού Δικαστηρίου του Υπουργείου Γεωργίας. Η πρώτη απόφαση, που εκδόθηκε τον Ιούνιο του 1929, παραχώρησε στην Κοινότητα Παναγίας 15.000 στρέμματα, ενώ το 1930 εκδόθηκαν και άλλες αποφάσεις που παραχωρούσαν από 15.000 στρέμματα στις υπόλοιπες Κοινότητες, εκτός από την Κοινότητα Σωτήρος, στην οποία παραχωρήθηκαν 9.500 στρέμματα, στο Μικρό Καζαβήτι 12.000 και στον Άγιο Γεώργιο 13.500 στρέμματα⁸.

Τα δύο σχέδια των αναφορών που παρουσιάζουμε σήμερα είναι γραμμένα από διαφορετικό χέρι. Υπάρχουν και στα δύο κείμενα διαγραφές, διορθώσεις και συμπληρώσεις. Οι διορθώσεις του πρώτου μάλιστα κειμένου έγιναν από το συντάκτη του δεύτερου κειμένου. Οι σειρές που διορθώνονται στην πρώτη αναφορά διαγράφονται με μια συνεχόμενη γραμμή και το νέο κείμενο που συμπληρώνεται τίθεται ανάμεσα σε διαγραμμένες σειρές. Ενώ στο δεύτερο σχέδιο αναφοράς οι συμπληρώσεις τίθενται στην όα. Υπάρχουν και διαγραφές με συνεχόμενη γραμμή ή μ' ένα Χ, που δεν έχουν συμπληρωθεί. Αναφέρουμε ακόμα ότι και ο τίτλος της πρώτης αναφοράς έχει διορθωθεί. Αρχικά απευθυνόταν «Προς την Αυτού Εξοχότητα τον προ-

5. Βλ. Απόστολου Ε. Βακαλόπουλου, Γεγονότα στη Θάσο ..., περ. «Θασιακά», τ. 6 (1989), σ. 43. Πρβλ. και Σωτηρίου Ιατρού, ό.π., σ. 259.

6. Βλ. Κωνσταντίνου Χιόνη, Διάφορα, περ. «Θασιακά», τ. 3 (1986), σ. 191.

7. Βλ. σχετικά άρθρα στα φύλλα της εφ. «Κήρυξ» Καβάλας, 285/29-1-1927 και 328/15-3-1927.

8. Βλ. Αίγλης Γαρέτσκου, ό.π., σ. 111-112.

εδρον του Υπουργικού Συμβουλίου της Ελλάδος», ενώ με τη διόρθωση απευθύνεται «Προς το Σύν Υπουργείον επί της Εθνικής Οικονομίας».

Δε γνωρίζουμε ποιος είναι ο συντάκτης του πρώτου σχεδίου αναφοράς ούτε αν εστάλη, τελικά, στον προορισμό του. Γεγονός είναι ότι οι διορθώσεις του πρώτου σχεδίου έγιναν από το συντάκτη του δεύτερου σχεδίου αναφοράς, που πρέπει να είναι ο Δημήτριος Κλωνάρης. Και στα δύο σχέδια δεν αναφέρεται η ημερομηνία σύνταξης, ενώ φέρεται ότι υποβάλλεται το πρώτο από όλο το λαό της νήσου Θάσου και το δεύτερο από την προεστοδημογεροντία Παναγίας.

Στο πρώτο προτάσσεται μια μακροσκελής εισαγωγή που καλύπτει την πρώτη σελίδα. Όλη η εισαγωγή αποτελείται από μακροπερίοδο λόγο γεμάτο βερσιπαλισμό. Λέξεις πομπώδεις στη σειρά χωρίς πραγματική ουσία. Αναφέρεται χαρακτηριστικά: «... ο νομοταγής λαός της νήσου Θάσου, ο αμιγής αυτός ελληνικός πληθυσμός, ο διατηρήσας κατά τους ξοφερούς χρόνους της δουλείας αμείωτον τον εθνισμόν αυτού και διαφυλάξας από του γυπός της Ασίας ως ιερών παρακαθήκην ό,τι τω ενεπιστεύθη διά του καταπονηθέντος δικεφάλου βυζαντινού αετού η μεγάλόφρων καρδιά των επί των επάλξεων της βασιλευούσης ποτίσαντος με το άγιον αίμα του το ενσκιάφυλλον δένδρον της ελληνικής φυλής...».

Το κείμενο που ακολουθεί στη συνέχεια είναι διορθωμένο. Αναφέρεται στα δάση της Θάσου, που ήταν κοινοτικά, αναγνωρισμένα μ' επίσημα έγγραφα, από τις προσόδους των οποίων συντηρούσαν οι Κοινότητες τα σχολεία, καθώς και άλλα έργα κοινής ωφελείας. Ο συντάκτης για ν' αποδείξει ότι η κυριότητα των δασών ανήκε στις Κοινότητες της Θάσου, επικαλείται πρώτον ότι ο λαός της νήσου αντέδρασε στην πώληση των δασών του και ο χεδίβης υποχρεώθηκε ν' αποζημιώσει την εταιρία Ψιακή και να μη θίξει τα δικαιώματα της κυριότητας των δασών από τις Κοινότητες.

Δεύτερον ότι οι έμποροι πρώτα έπρεπε να πάρουν άδεια από την Κοινότητα, που θα έκοβαν τα ξύλα, να πληρώσουν κάποιο δικαίωμα στο κοινοτικό ταμείο και έπειτα να επιτραπεί η ξύλευση από τη δασική υπηρεσία. Περιπτώσεις εμπόρων που πήραν άδεια από τους Διοικητές του νησιού, που εκπροσωπούσαν και τη Δασική υπηρεσία, επειδή δεν συνεννοήθηκαν με την ενδιαφερόμενη Κοινότητα, ούτε είχαν πληρώσει και το σχετικό φόρο, εμποδίστηκαν από τις Κοινότητες. Οι αγωγές μάλιστα που υποβλήθηκαν κατά των Κοινοτήτων αυτών απορρίφθηκαν και οι έμποροι καταδικάσθηκαν «ως αποδεικνύεται εκ σωζομένων τοιούτων αποφάσεων».

Τρίτον τα δάση της Θάσου ήταν διηρημένα σε δασικές περιφέρειες τόσες όσες ήταν και οι Κοινότητες. Απαγορευόταν ο κάτοικος ενός χωριού να κόβει ξύλα από το δάσος άλλου χωριού και να συλλέγει δασικά προϊόντα. Οι παραβάτες που συλλαμβάνονταν «εν ξένη δασική περιφερεία» τιμωρούνταν παραδειγματικά. Τελικά με την αναφορά τους αυτή οι Θάσιοι ζητούν να θεωρηθούν τα δάση τους ως κοινοτικά ή τουλάχιστον αμφισβητούμενα μέχρι οριστικής λύσεως του θέματος

και να εφαρμοσθούν προσωρινά οι νόμοι και οι διατάξεις που ίσχυαν για τα κοινοτικά δάση⁹.

Καίτοι διορθώθηκε το πρώτο σχέδιο αναφοράς, τελικά πρέπει να εστάλη, αφού κρίθηκε αναγκαία η σύνταξη νέας αναφοράς από τον ίδιο το Δημήτριο Κλωνάρη. Η νέα αναφορά είναι βέβαια και βελτιωμένη και περισσότερο τεκμηριωμένη. Παραθέτει το ιστορικό του δασικού ζητήματος και προβαίνει σε ορισμένες διαπιστώσεις από τότε που ελευθερώθηκε η Θάσος. Η ελληνική κυβέρνηση κήρυξε τα δάση της Θάσου ως εθνικά και η συμπεριφορά της δασικής υπηρεσίας υπήρξε απαράδεκτη για τους κατοίκους. Χαρακτηριστικά είναι τα όσα αναφέρονται στο δεύτερο σχέδιο της αναφοράς: «*Η δε δασική υπηρεσία μετά μεγίστης ανοστηρότητος και μεθ' υπερμέτρου ζήλου ενήργησε την εφαρμογήν αυτών μέχρι τοιούτου μάλιστα σημείου ώστε οι κάτοικοι εν μέσω χειμών να στερούνται και αυτής της απαραίτητου καυσίμου ύλης, αι δε οικίαι αυτών να επαπειλώσι κατάρρευσιν εξ ελλείψεως μιας ή δύο δοκών, και δύο ή τριών σανίδων. Και αυτή δε η εκκοπή μιας κλίμακος απαραίτητου διά την συγκομιδήν των ελαιών διά των ατελευτήτων διατυπώσεων και παρελεύσεων των δασικών οργάνων να καθίσταται ανέφικτη. Μέχρι δε τοιούτου σημείου έφθασεν ο ζήλος των δασικών υπαλλήλων ώστε να βλέπη τις τα εννέα δέκατα των εν τω Πταισματοδικείω Θάσου εκδικαζομένων παραπτωμάτων να είναι δασικής φύσεως διά την γελοίαν λόγου χάριν καταγγελίαν ότι κάτοικος έκοψεν κλάδους ιτέας ή σχίνου προς κατασκευήν των κυψελών του ή διότι εκαθάρισε την άμπελόν του, ή τον αγρόν του εκ θαμνωδών και βραχυκόρμων δένδρων. Συνέπεια δε τούτου υπήρξεν εν τοις ελαιοκτήμασι των κατοίκων ν' αναβλαστήσωσι πεύκα, άτινα ως γνωστόν επιβλαβέστατα επιδρώσιν επί της ελαίας, διότι καθώς ελέχθη αι ατελευταίτοι διατυπώσεις προς λήψιν αδείας διά τον καθαρισμόν αυτών ανάγκασαν τους κατοίκους ν' αφήσωσι τα κτήματα αυτών εις την τύχην των. Η δε τελευταία παντελής απαγόρευσις υλοτομίας καυσοξύλων, κατόπιν της αθλιεστάτης οικονομικής δυσπραγίας εις ην ευρίσκονται οι κάτοικοι, συνεπεία σειράς ετών ελλιπούς κατά τα τρία τέταρτα συγκομιδής ελαιών, του κυριωτέρου προϊόντος του τόπου, και εν εποχή καθ' ην τα τρόφιμα έφτασαν εις δυσθεώρητα ύψη, παντελής δε έλλειψις πάσης άλλης εργασίας παρατηρείται, επέτεινε την απογοήτευσιν και την κατακραυγήν του λαού».*

Η αναφορά τελειώνει με την παράκληση να αποτραπεί κάθε ενοικίαση των δασικών προϊόντων μέχρι της οριστικής λύσεως της κυριότητας των δασών, να επιτραπεί η ελεύθερη και ατελής ξύλευση για τις οικιακές ανάγκες των κατοίκων, καθώς και η εξαγωγή καυσοξύλων, και να συστηθεί στη Δασική υπηρεσία να μην εφαρμόζει ανστηρά «*και εν πολλοίς εσφαλμένως το γράμμα του νόμου αλλά δίδει ευρύτεραν ερμηνείαν εις το πνεύμα των σχετικών διατάξεων...*»¹⁰.

9. Βλ. Παράρτημα, αφ. εγ.1.

10. Βλ. Παράρτημα, αφ. εγ.2.

Το σχέδιο της αναφοράς αυτής δε φέρει ημερομηνία. Βέβαιον είναι ότι συντάχτηκε τέλη του 1914 ή αρχές του 1915, αφού αναφέρεται στην αύξηση των τροφίμων, που έφθασαν σε δυσθεώρητα ύψη. Άρα είχε ξεσπάσει ο Α΄ Παγκόσμιος πόλεμος. Διαπιστώνεται ακόμα ότι η αναφορά έχει γραφεί από νομικό, όπως ήταν ο Δημήτριος Κλωνάρης, πράγμα που επιβεβαιώνεται και από το γραφικό χαρακτήρα του. Οι ενέργειες αυτές του Δ. Κλωνάρη είχαν ως αποτέλεσμα να εκλεγεί το Δεκέμβριο του 1915 και βουλευτής Θάσου¹¹.

Η αναφορά του Δ. Κλωνάρη δε φαίνεται να είχε κανένα αποτέλεσμα, αφού οι συνθήκες μετά τον Α΄ Παγκόσμιο πόλεμο και η Μικρασιατική εκστρατεία δεν άφηναν περιθώρια για προώθηση και λύση του δασικού ζητήματος της Θάσου, πράγμα που έγινε αργότερα κατά τα έτη 1929 και 1930. Ένα είναι γεγονός ότι η αναφορά αυτή περιέχει αλήθειες που διαπιστώνονται και σήμερα. Η πολιτική του Δασαρχείου δεν άλλαξε, αφού οι Θάσιοι χάνουν τα κτήματά τους από υπερβάλλοντα ζήλο των δασικών υπαλλήλων ή ταλαιπωρούνται χρόνια στα Δικαστήρια για να δικαιωθούν. Και το νόμο του 1291 της Ρετζέπ επικαλέσθηκε το Δασαρχείο, που δεν είχε εφαρμογή, για να αποβάλλει ιδιοκτήτες από τα κτήματά τους, και ιδιωτικά πωλητήρια έγγραφα αγνόησε και τουρκικούς τίτλους δεν έλαβε υπόψη του. Θ' αναφέρουμε μερικές χαρακτηριστικές περιπτώσεις. Ο κ. Αλέκος Καραβούζης, όταν επρόκειτο ν' αγοράσει ένα ελαιόκτημα στη θέση Ρίζο Πεύκο, μ' αίτησή του ενημέρωσε το Δασαρχείο Θάσου για την πρόθεσή του αυτή. Το υπ' αριθ. Δ.3388/3-10-1978 έγγραφο, που απευθύνει το Δασαρχείο Θάσου στον ενδιαφερόμενο αγοραστή, αναφέρει: «Σύμφωνα με την αυτοψία του υπαλλήλου της υπηρεσίας μας η γενική άποψη της εκτάσεως δεν πείθει ουδόλως πως πρόκειται για ιδιοκτησία. Τα υπάρχοντα διάσπαρτα ελαιόδενδρα, καθώς και η καλύβα δεν λύνουν το ιδιοκτησιακό θέμα και είναι τελείως ανεπαρκή τεκμήρια. Ο φερόμενος σαν κάτοχος θα πρέπει να προσκομίσει ισχυρούς τίτλους ιδιοκτησίας, που ν' αποδεικνύουν την κυριότητα, νομή και κατοχή της εν λόγω εκτάσεως... Τέλος, πριν ο ανωτέρω αποδείξει με αδιάσειστα στοιχεία την κυριότητα της εκτάσεως να μην προχωρήσετε στην αγορά, γιατί κατόπιν εσείς θα φέρετε την ευθύνη της αναγνώρισεως και εκτός τούτου θα υποβληθείτε σε κόπους και έξοδα για μια υπόθεση που εξ αρχής κρίνεται δύσκολη και τίποτε δεν προδικάζει την ευνοϊκή έκβασή της»¹².

Το Δασαρχείο Θάσου δεν έλαβε υπόψη του ούτε τη διαμορφωμένη κατάσταση που υπήρχε από τους χρόνους της επανάστασης του 1821, με το οποίο ο ιστορικός της Θάσου Γ. Παπαευστρατίου μεταβίβαζε στον παππού του πωλητή το ελαιόκτημά του στη θέση Ρίζο Πεύκο αντί του ποσού των 400 δρχ.

Με το ίδιο ύφος είναι συντεταγμένο και το υπ' αριθ. 1418/8-6-1981 έγγραφο του

11. Βλ. Γεωργίου Αστεριάδη, Ο πρώτος εκλογικός κατάλογος της Υποδιοικήσεως Θάσου, περ. «Θασιακά», τ. 8 (1995), σ. 248-249.

12. Βλ. Σωτηρίου Ιατρού, ό.π., σ. 260-261.

Δασαρχείου Θάσου, που απευθύνει στη Λασκαρίνα Ρουφάνη, που είχε υποβάλει αίτηση για καθάρισμα του ελαιοκτήματός της. Στο έγγραφο αυτό αναφέρεται ότι υπάρχουν μέσα στο ελαιοκτήμα και τμήματα γης που καλύπτονται με πεύκα και υποβλάστηση και ότι τα υπάρχοντα παραστατικά της Λασκαρίνας Ρουφάνη δεν μπορούσαν να στηρίξουν την ύπαρξη πλήρων δικαιωμάτων¹³. Το Δασαρχείο δεν έλαβε υπόψη του ούτε τον υπάρχοντα τίτλο του 1882, ούτε τη δικαστική απόφαση που αποζημίωσε το ίδιο το Δημόσιο την ιδιοκτήτρια για το δρόμο που πέρασε μέσα από το χωράφι της. Το Δασαρχείο δέχεται βέβαια ότι υπάρχουν δικαιώματα της Λασκαρίνας Ρουφάνη στην έκταση που αμφισβητεί, αλλά τα δικαιώματα αυτά δεν είναι τάχα πλήρη. Όταν δεν υπάρχουν τίτλοι, το Δασαρχείο στηρίζεται στην έλλειψη τίτλων, όταν όμως υπάρχουν τίτλοι, τότε τα δικαιώματα του ιδιώτη, κατά το Δασαρχείο, δεν είναι πλήρη.

Ταλαιπωρούνται χρόνια στα Δικαστήρια ιδιοκτήτες κτημάτων και αποβάλλονται απ' αυτά, καίτοι τα κατείχαν χρόνια οι δικαιούχοί τους. Αποβάλλονται από τμήματα των ιδιοκτησιών τους οι κληρονόμοι του Γεωργίου Βασιλικού, καθώς και οι κληρονόμοι του Νικολάου Βασιλικού, καίτοι οι εκτάσεις που κατείχαν ήσαν περιφραγμένες από το 1930. Αποβάλλεται από το κτήμα της η οικογένεια Μέτσικα, καίτοι κατείχε το κτήμα από το 1865, όπως αποδεικνύεται από σχετικό πωλητήριο έγγραφο, που βρίσκεται στα χέρια της οικογένειας αυτής.

Προβαίνει το Δασαρχείο σε διοικητικές αποβολές και ισχυρίζεται ότι ιδιώτες κατέλαβαν δασικές κοινοτικές εκτάσεις, αλλά οι ίδιες οι Κοινότητες εμφανίζονται στα Δικαστήρια και βεβαιώνουν ότι οι αμφισβητούμενες εκτάσεις είναι ιδιωτικές. Αναφέρουμε την υπ' αριθ. 216/18-5-1978 απόφαση του Μονομελούς Πρωτοδικείου Καβάλας, που δίκασε ως Εφετείο σε διοικητική αποβολή του Δασαρχείου Θάσου κατά των Ιωάννη Μανωλίτσου, Σωτηρίας Δημητρέλη και Παναγιώτας Δαλγιαννάκη. Η ανακοπή κατά του πρωτοκόλλου αυτού είχε απορριφθεί πρωτόδικα από το Ειρηνοδικείο Θάσου. Στο δεύτερο βαθμό συζήτησης, όμως, εμφανίζεται ο πρόεδρος της Κοινότητας Θεολόγου Ιωάννης Αναστασιάδης, ο οποίος δηλώνει ότι η Κοινότητα «ουδέν δικαίωμα διεκδικεί επί της επιδίκου εκτάσεως και αναγνωρίζουν τους ανακόπτοντας εκκαλούντας ως ιδιοκτήτας ταύτης». Το Κοινοτικό Συμβούλιο μάλιστα, ύστερα από αυτοψία του επιδίκου, ομόφωνα «απεφάνθη ότι η έκτασις αυτή ήταν παλαιόθεν αγρός και εκαλλιεργείτο υπό των ανακοπτόντων και των δικαιοπαρόχων των, ως τούτο προκύπτει εκ του υπ' αριθ. 6/26-4-1978 επισυναπτομένου εν αποσπασματι πρακτικού συνεδριάσεως του Κοινοτικού Συμβουλίου...»¹⁴.

Το Δασαρχείο υποστήριξε ότι η επίδικη έκταση ήταν κοινοτική, η ίδια, όμως, η Κοινότητα βεβαίωνε τα αντίθετα. Πώς, λοιπόν, να μην εξοργίζονται οι κάτοικοι

13. Βλ. σχετικό έγγραφο που βρίσκεται στα χέρια της Λασκαρίνας Ρουφάνη.

14. Βλ. την υπ' αριθ. 216/18-5-1979 απόφαση του Μον. Πρωτ. Καβάλας.

εναντίον της παράλογης αυτής τακτικής του Δασαρχείου Θάσου, αφού τους ταλαιπωρεί ψυχικά και οικονομικά; Και δεν αρνούμεθα ότι υπάρχουν και καταπατητές δημοσίων ή κοινοτικών εκτάσεων, ή δεν προσπαθούν ορισμένοι ν' αυξήσουν τα αγροκτήματά τους με δημόσιες ή κοινοτικές δασικές εκτάσεις, αλλά τούτο δε σημαίνει ότι θα πρέπει να την πληρώνουν και όσοι κληρονόμησαν αγροτεμάχια με υποβλάστηση ή και πεύκα. Τεράστιες εκτάσεις ιδιωτών χάθηκαν είτε γιατί δασώθηκαν, είτε γιατί το Δασαρχείο δεν επέτρεψε τον καθαρισμό των ελαιοκτημάτων τους. Με την πυρκαγιά του 1985 δεν κάηκαν μόνο πεύκα και υποβλάστηση, αλλά κάηκαν και ελαιόδενδρα που υπήρχαν ανάμεσα στην υποβλάστηση και τα πεύκα που είχαν αναπτυχθεί. Αν είχαν καθαρισθεί πολλά ελαιοκτήματα θα είχαν διασωθεί. Στα χρόνια, όμως, της τουρκοκρατίας η διοίκηση υποχρέωνε την Κοινότητα, όταν τα ελαιοκτήματα δεν καθαρίζονταν, να πληρώνει η ίδια εργάτες για τον καθαρισμό τους και να εισπράττει από τους ιδιοκτήτες το ποσό που πλήρωνε. Τα Δασαρχεία Θάσου σήμερα ακολουθεί αντίθετη τακτική. Τότε η κάθε Κοινότητα ήταν υποχρεωμένη να σβήνει τη φωτιά που ξεσπούσε και μεγάλα πρόστιμα επέβαλε σ' εκείνους που δεν έτρεχαν για το σβήσιμο της φωτιάς. Σήμερα οι περισσότεροι κάτοικοι μένουν αδιάφοροι εξαιτίας της ταλαιπωρίας τους από το Δασαρχείο. Μίσησαν τα πεύκα, μίσησαν τα δάση. Κάθε πεύκο που φυτρώνει σήμερα στο κτήμα τους, το κόβουν, γιατί φοβούνται μήπως και πάλι αμφισβητηθεί η κυριότητα των κτημάτων τους. Άλλωστε η συμπεριφορά όλων των δασαρχών που πέρασαν από τη Θάσο δεν υπήρξε άψογη. Υπάρχει δασάρχης της δεκαετίας του 1950-1960 που παραπέμφθηκε και δικάστηκε από το Τριμελές Πλημμελειοδικείο Καβάλας για συμμετοχή σε λαθρούλοτόμηση. Το γεγονός τούτο προκάλεσε τη σύγκληση όλων των δασαρχών της χώρας από τον αρμόδιο υπουργό, ο οποίος και υπέβαλε την ερώτηση σ' όλους τους παρισταμένους «*πώς θα προστατεύονταν καλύτερα τα δάση της χώρας*». Αφού άκουσε μερικές απαντήσεις, έκπληκτοι οι δασάρχες άκουσαν τον Υπουργό να λέει: «*Μόνον αν καταργηθούν τα Δασαρχεία*». Και βέβαια ούτε τα Δασαρχεία καταργήθηκαν, ούτε και η τακτική των Δασαρχείων άλλαξε από τότε ως σήμερα. Απεναντίας αντιδρούν σε ευεργετικά για τους ιδιώτες νομοθετήματα με τον ισχυρισμό ότι θέλουν να προστατεύσουν το πράσινο. Από ποιους, όμως, θα προστατεύσουν το πράσινο, από τους νόμιμους δικαιούχους; Είμαι οικολόγος, αλλά δεν μπορώ να δεχθώ ότι μπορούν να προσδώσουν μερικά πεύκα ή υποβλάστηση σε ιδιωτική έκταση το χαράκτιρα του δάσους και μάλιστα σε ελαιοκτήματα που καλλιεργούνται εδώ και χρόνια και βρίσκονται μέσα σε οικοπεδικές ζώνες.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

1

Προς

το Σόν επί της Εθνικής Οικονομίας Υπουργείον
Εξοχώτατε

Επί των ενδείξεων της πατρικής μερίμνης και του στοργικού ενδιαφέροντος, όπερ η Σεβαστή ημών Κυβέρνησις επιδεικνύει αείποτε ως τα μετά πέντε αιώνας σκληράς και χαλεπής δουλείας επανευρόντα την θερμογόνον αγκάλην της Μητρός ημών τέκνα της Νέας Ελλάδος ερειδόμενος ο λαός της νήσου Θάσου, ο αμιγής ούτος ελληνικός πληθυσμός, ο διατηρήσας κατά τους ξοφερούς χρόνους της δουλείας αμείωτον τον εθνισμόν αυτού και διαφυλάξας από του γυπός της Ασίας ως ιεράν παρακαταθήκην ό,τι τω ενεπιστεύθη διά του καταπονηθέντος δικεφάλου βυζαντινού αετού η μεγαλόφρων καρδιά των επί των επάλξεων της Βασιλευούσης ποτίσαντος με το άγιον αίμα του το ενσχοίφυλλον δένδρον ης ελληνικής φυλής, λαμβάνει την τιμήν όπως ευσεβάστως καθυποβάλη εις την Σεβαστήν Κυβέρνησιν τα ακόλουθα:

Εκτός των διαφόρων προνομίων και ασυδοσιών, ων απήλανον αι διάφοροι κοινότητες της Θάσου επί τουρκοκρατίας, εκάστη αυτών εκέκτητο και τα εις την περιφέρειαν αυτής δι' επισήμων εγγράφων ανεγνωρισμένα κοινοτικά δάση διά της εκμεταλλεύσεως των οποίων αφ' ενός μεν αι κοινότητες κατώρθωναν να συντηρώσι σχολεία και διάφορα άλλα έργα κοινής ωφελείας και αφ' ετέρου οι κάτοικοι αυτών επετιγγανον το οικονομικόν των ισοζύγιον, διότι ως γνωστόν, ένεκεν του δασώδους εδάφους της Θάσου, της οποίας η επιφάνεια κατέχεται κατά τα εννέα δέκατα υπό δασών, πάντες οι λοιποί οικονομικοί παράγοντες της νήσου είναι ασήμαντοι, τα δε δάση αυτής αποτελούσι τον σπουδαιότερον, αν μη τον μόνον, οικονομικόν παράγοντα αυτής.

Ότι δε τα δάση της νήσου είναι κοινοτικά αποδεικνύεται εκ τε των σωζομένων επισήμων τίτλων και εκ των εξής:

1) Εκ των συνεπειών της κατά το έτος 1897 πωλήσεως αυτών παρά του Χεδίβου της Αιγύπτου εις τινα εταιρίαν Ψιακή, ότε ο λαός της νήσου βλέπων προσβαλλόμενον το κύρος της επί των δασών ιδιοκτησίας και μονονουχί εξαφανιζόμενον τον κυριώτερον πόρον της συντηρήσεως αυτού αντέστη εις την πώλησιν ταύτην, μη δεχθείς την εν λόγω εταιρίαν να εργασθή εν τοις δάσεσιν, ήτις και απεξημιώθη κατόπιν παρά του θελήσαντος να θίξη τα επί των δασών δικαιώματα κυριότητος των Κοινοτήτων της νήσου Χεδίβου της Αιγύπτου.

2) Εκ του ότι οι εκάστοτε επιχειρούντες να ξυλευθώσιν εις τα δάση της νήσου έμποροι ώφειλαν να συνεννοηθώσι πρώτον μετά της Κοινότητος, εις της οποίας την δασικήν περιφέρειαν θα ειργάζοντο, να λάβωσι την συγκατάθεσιν αυτής, να πληρώσωσιν εις το κοινοτικόν αυτής ταμείον κατ' αποκοπήν κοινοτικόν τι δικαί-

ωμα υπολογιζόμενον επί εκάστου ξύλου οικοδομησίμου ή ναυπηγησίμου ή επί εκάστου ξυγίου φωτοξύλων και είτα να επιτραπή παρά της δασικής υπηρεσίας η άδεια εκκοπής ξυλείας επί καταβολή ελαχίστου δασικού φόρου δεκάτης· πολλοί δε έμποροι λαμβάνοντες άδειαν εκκοπής ξυλείας παρά των τότε Διοικητών της νήσου, εκπροσωπούντων και την Δασικήν Υπηρεσίαν, και εμποδιζόμενοι παρά της ενδιαφερομένης Κοινότητος, μεθ' ης δεν είχαν συνεννοηθή προηγουμένως, ουδέ πληρώση εις αυτήν τον φόρον, εγείροντες αγωγήν κατά της Κοινότητος, κατεδικάζοντο ως αποδεικνύεται εκ των σωζομένων τοιούτων δικαστικών αποφάσεων.

3) Εκ του ότι τα δάση της νήσου ήσαν διηρημένα εις δασικάς περιφερείας τόσας, όσαι είναι και αι Κοινότητες της νήσου, αίτινες ενήσκουν απόλυτον δικαίωμα ιδιοκτησίας επί της δασικής ταύτης περιφερείας, εκτεινομένης πέριξ των χωρίων εις ακτίνα περιφερεικήν ημισείας μέχρι μιας ώρας και χωριζομένης από της δασικής περιφερείας του πλησιοχώρου χωρίου δι' ορίων, αναγνωριζομένων υπ' αμφοτέρων των Κοινοτήτων· το κύρος δε της ιδιοκτησίας εκάστης Κοινότητος επί της δασικής αυτής περιφερείας βεβαιούται δι' επισήμων εγγράφων, κατατεθειμένων εις τα αρχεία εκάστου χωρίου. Κατ' ακολουθίαν ο κάτοικος εκάστου χωρίου ώφειλε να ξυλεύηται είτε προς οικιακήν χρήσιν είτε προς εμπορίαν εν τη δασική περιφερεία του εαυτού χωρίου, ό,τι δε συνέβαινε διά την υλοτομίαν του, τ' αυτό συνέβαινε και διά την εξαγωγήν και συλλογήν διαφόρων δασικών προϊόντων, οίον πενκοφλοιού, πίσσης, κατραμίου κλπ. Εις ουδένα κάτοικον επετρέπετο να ξυλευθή ή συλλέξη δασικά προϊόντα εν τη δασική περιφερεία πλησιοχώρου ή απωτέρου χωρίου. Υπάρχουσι και σώζονται σχετικαί δικαστικά αποφάσεις επί της τουρκικής και βακουφικής αρχής, καταδικάσασαι τον υπό του δασοφύλακος της Κοινότητος συλλαμβανόμενον να ξυλεύηται εν ξένη δασική περιφερεία. Εκάστη Κοινότης ώφειλε να περιποιήται τα δάση αυτής και να προφυλάσσει αυτά από της εκ της ατάκτου υλοτομήσεως καταστροφής αυτών και από των πυρκαγιών, ας, εκρηγνυμένας, έσπευδον να καταστείλωσι μόνον οι κάτοικοι της Κοινότητος.

Ήδη, Εξοχώτατε, μετά βαθείας λύπης βλέπει ο λαός της νήσου ότι τα επί των δασών δικαιώματα κυριότητος των Κοινοτήτων παραγνωρίζονται και τα δάση θεωρούνται ως δημόσια· τούτο προξενεί απελπισίαν εις τον πτωχόν λαόν της Θάσου, διότι τώρα η εκμετάλλευσις των δασών γίνεται κατά τρόπον όλως επιζήμιον εις τους κατοίκους, διότι ενώ ανέκαθεν η υλοτομία ενηργείτο παρ' όλων εν γένει των κατοίκων της νήσου πάσης τάξεως και επικουρικώς μόνον προς επίτευξιν του οικονομικού ισοζυγίου των γεωργών ή μικροκτηματιών κατοίκων αυτής, καθόσον διά τους ανωτέρω αναπιχθέντας λόγους αι εν Θάσω καλλιεργήσιμοι γαίαι λόγω της σμικρότητός των δεν επαρκούσι μόναι, άνευ και της υλοτομίας, να προσπορίσωσιν εις τους κατοίκους αυτής τα μέσα συντηρήσεως, ήδη καταλαμβανομένων υπό του Δημοσίου των κοινοτικών δασών της Θάσου οι ενοικιασταί αυτών εκμεταλλεινόμενοι την αποκλειστικότητα της ενοικιάσεως ισοδυναμίουσης προς μονοπώλη-

σιν αναγκάζονται χάριν του συμφέροντός των ου μόνον να ελαττώσῃσι το ημερομίσθιον ή την αμοιβήν των υλοτομούντων, αλλά και να μετακαλέσῃσιν έξωθεν ειδικούς υλοτόμους, καθόσον εν Θάσσῳ διά τους ανωτέρω λόγους δεν εδημιουργήθη ποτέ τάξις ειδικών υλοτόμων, πάντων των κατοίκων αυτής ασχολουμένων συν τη γεωργία και εις την υλοτομίαν, εν δε τῷ μέλλοντι εἶναι επόμενον ν' αναπτυχθῇ ωρισμένη τάξις υλοτόμων, οι δε λοιποὶ κάτοικοι μη ικανοποιούμενοι εκ μόνων των γεωργικῶν των εργασιῶν εἶναι φυσικόν να προσβλέψῃσιν μετά μίσους προς το δάσος ως την μόνην αἰτίαν της δυστυχίας των και κατά συνέπειαν ή θα προσπαθήσῃσι να επανξάνῃσι τας καλλιεργησίμους γαίας επί ζημία των δασῶν ή όπερ το πιθανώτερον θα εκπατρισθῇσι και ούτω χάριν της πραγματικῆς ωφελείας ολίγων εμπόρων και της φαινομενικῆς ωφελείας του Δημοσίου Ταμείου.

Εξοχώτατε! Ολόκληρος ο λαός της νήσου, υποβάλλων τα ανωτέρω υπό την ευμενή κρίσιν της Υμετ. Εξοχότητος και δι' Αυτῆς προς την Σεβαστήν ημῶν Κυβέρνησιν, τολμά όπως μετά δακρύων ευγνωμοσύνης καθικετεύσῃ ἵνα ευαρεστηθῇτε να αναγνωρίσῃτε τα δάση της Θάσου προσωρινῶς μέχρι της οριστικῆς λύσεως του ζητήματος τούτου ως κοινοτικά ή τουλάχιστον ως αμφισβητούμενα κατά τας διατάξεις του από... Β. Διατάγματος και κατά συνέπειαν διατάξῃτε την προσωρινήν εφαρμογήν των επί των κοινοτικῶν δασῶν ισχυόντων νόμων και βασιλικῶν διαταγμάτων με την πεποίθῃσιν ότι διά του μέτρου υμῶν τούτου θα σώσῃτε την νήσον μας από βέβαιον οικονομικόν θάνατον εις ο και δεν θα παύσωμεν ευγνωμονούντες υμᾶς.

Σύμπας ο λαός της νήσου τρέφων την γλυκεῖαν ἐλπίδα και πεποίθῃσιν ότι η θερμή αυτῶν παράκλησις θα τύχῃ ευμενοῦς παρὰ της Υμετ. Εξοχότητος αποδοχῆς και ότι Αὕτη θα ρίψῃ ευμεγῆς και ελέους βλέμμα επί τον δυστυχούντα λαόν της Θάσου διά της διορθώσεως του δασικῶν ζητήματος, εκφράζει την άμετρον αυτού ευγνωμοσύνην και διατελεῖ μετά βαθυτάτου σεβασμοῦ.

Εν...

Ευπειθέστατος

Ο λαός της νήσου Θάσου

2

Προς το Υπουργεῖον της Εθνικῆς Οικονομίας

Η ευσεβᾶστως υποσημειουμένη Προεστοδημογεροντία της Κοινότητος Παναγίας λαμβάνει την τιμήν να υποβάλῃ ημῖν το ακόλουθον υπόμνημα περί του δασικῶν της νήσου ζητήματος και εκ της εγνωσμένης υμῶν οξύτητος εν τη αντιλήψει και ευθυκρισίᾳ απεκδέχεται την άρσιν των εν αὐτῷ αναφερομένων καταθλιπτικῶν και περιοριστικῶν μέτρων, άτινα η δασική της νήσου υπηρεσία μεθ' υπερμέτρου ζήλου λαμβάνει, ανακουφίζοντες ούτω τους κατοίκους της νήσου.

Κύριε Υπουργέ

Η νήσος ημών από της εκχωρήσεως αυτής εκ μέρους του Σουλτάνου προς τον τότε Χεδίβην της Αιγύπτου Μεχμέτ Αλή πασά, πληρώνουσα ελαχίστους τινάς φόρους υπέρ των εν Καβάλα αγαθοεργών του Χεδίβου καθιδρυμάτων απήλανε πλήρους εσωτερικής αυτοδιοικήσεως, τα δε εν τη περιοχή εκάστης Κοινότητος δάση εθεωρούντο κτήμα αυτών, ουδέν δε τέλος το Αιγυπτιακόν Βακούφιον εισέπραττε παρ' αυτών έχοντων απόλυτον δικαίωμα υλοτομίας διά τας οικιακάς των κατοίκων ανάγκας και προς εμπορίαν. Είτα εν συνεννοήσει της Διευθύνσεως του ενταύθα Βακουφίου μετά των Κοινοτήτων της νήσου ωρίσθη τέλος δέκα επί τοις εκατόν επί της εξαγομένης μόνον ξυλείας, ουχί και επί των λοιπών δασικών προϊόντων, προς αντιμετώπισιν των εξόδων διά τους διορισθέντας δασικούς υπαλλήλους. Το Βακούφιον όμως καταχρώμενον της συμφωνίας ταύτης, βαθμηδόν και κατ' ολίγον, δι' απάτης ανεβίβασε τον ρηθέντα φόρον μέχρι τριάκοντα επί τοις εκατόν επί της εξαγομένης μόνον ξυλείας και με διατίμησιν τοιαύτη, ώστε δεν επεβαρύνετο έκαστον κυβικόν πλέον των 3.50 μέχρι 4.50 δραχμών. Κατά τ' άλλα όμως εξηκολούθει η ίδια κατάσταση των κατοίκων έχοντων απόλυτον δικαίωμα προς ξύλευσιν ατελή· οσάκις δε έμπορός τις εξήτει τυπικώς την άδειαν παρά της Αιγυπτιακής Κυβερνήσεως προς υλοτομίαν εις τινα περιφέρειαν, υπεδεικνύετο αυτό ότι όφειλε να λάβη και την συγκατάθεσιν της Κοινότητος εν τη περιοχή της οποίας θα υλοτόμει, χρησιμοποιών μόνον εντοπίους υλοτόμους και δη κατοίκους της Κοινότητος εν τη περιφερεία της οποίας θα εγένετο η υλοτομία. Ούτω δε εμμέσως ανεγνωρίζετο η κυριότης των Κοινοτήτων επί των δασών.

Αν και η ως ανωτέρω επιβληθείσα φορολογία δεν ήτο καταθλιπτική, αι Κοινότητες της νήσου μας δεν έπαυσαν καταγγέλλουσαι την παρανομίαν· ότε δε το ρηθέν Βακούφιον ηθέλησε να ενοικιάση τα δάση της Θάσου, οι κάτοικοι εξεγερθέντες διαμαρτυρήθησαν και εξήτησαν την προστασίαν του Σουλτάνου διά την καταπάτησιν των δικαιωμάτων αυτών, όστις διά στρατιωτικής δυνάμεως κατέλαβε την νήσον το 1902 διοικών αυτήν μέχρι της υπό του ενδόξου ελληνικού στόλου απελευθερώσεως αυτής. Κατά το τουρκικόν καθεστώς εξακολούθησαν αι προστριβαί μεταξύ των κατοίκων και του Βακουφίου· τούτο μεν δι' όλων των υπούλων μέσων προσπαθούντος να επιβάλη χείρα επί των δασών και νομιμοποίησιν τους αυθαιρέτους επιβληθέντας φόρους, εκείνων δε στερωώς εχομένων των δικαιωμάτων αυτών και δι' όλων των νομίμων μέσων ενεργούντων την αναίρεσιν των σαθρών επιχειρημάτων του Βακουφίου. Κατά την δεκαετίαν καθ' ην διετελέσεν η νήσος μας υπό την άμεσον τουρκικήν διοίκησιν δεν κατορθώθη η οριστική λύσις του δασικού ζητήματος απομείναντος εκκρεμούς ενώπιον του Τουρκικού Συμβουλίου του Κράτους. Η ελευθέρα όμως ξύλευσις ουδέ κατά το διάστημα τούτο εθίγη ποσώς. Ούτως είχαν τα πράγματα, ότε μετά την απελευθέρωσιν της νήσου η ελληνική κυβέρνησις έλαβεν υπό την προστασίαν αυτής τα δάση, αλλά δυστυχώς θεωρήσασα αυτά εθνικά χωρίς ποσώς να εξετάση το ζήτημα αν και όλαι αι Κοινότητες έχουν επισήμους τίτλους

κυριότητα των εν τη περιοχή αυτού δασών, εφήρμοσεν όλους τους νόμους και τας διατάξεις ως εθνικών δασών. Η δε δασική υπηρεσία μετά μεγίστης αυστηρότητας και μεθ' υπερμέτρου ζήλου ενήργησε την εφαρμογήν αυτών μέχρι τοιούτου μάλιστα σημείου ώστε οι κάτοικοι εν μέσω χειμώνι να στερούνται και αυτής της απαραίτητου καυσίμου ύλης, αι δε οικίαι αυτών να επαπειλώσι κατάρρευσιν εξ ελλείψεως μιας ή δύο δοκών και δύο ή τριών σανίδων. Και αυτή δε η εκκοπή μιας κλίμακος απαραίτητου διά την συγκομιδήν των ελαιών διά των ατελευτήτων διατυπώσεων και των παρελεύσεων των δασικών οργάνων να καθίσταται ανέφικτη. Μέχρι δε τοιούτου σημείου έφθασεν ο ζήλος των δασικών υπαλλήλων ώστε να βλέπη τις τα εννέα δέκατα των εν τω Πταισματοδικείω Θάσου εκδικαζομένων παραπτώματων να είναι δασικής φύσεως, διά την γελοίαν λόγου χάριν καταγγελίαν ότι κάτοικος έκοψεν κλάδους ιτέας ή σχίνου προς κατασκευήν των κυψελών του ή διότι εκαθάρισε την άμπελόν του, ή τον αγρόν του εκ θαμινωδών και βραχυκόρμων δένδρων. Συνέπεια δε τούτου υπήρξεν εν τοις ελαιοκτήμασι των κατοίκων ν' αναβλαστήσωσι πεύκα, άτινα ως γνωστόν επιβλαβέστατα επιδρώσιν επί της ελαίας, διότι καθώς ελέγχθη αι ατελεύτητοι διατυπώσεις προς λήψιν αδείας διά τον καθαρισμόν αυτών ανάγκασαν τους κατοίκους ν' αφήσωσι τα κτήματα αυτών εις την τύχην των. Η δε τελευταία παντελής απαγόρευσις υλοτομίας καυσοξύλων, κατόπιν της αθλιεστάτης οικονομικής δυσπραγίας εις ην ευρίσκονται οι κάτοικοι, συνεπεία σειράς ετών ελλείπους κατά τα τρία τέταρτα συγκομιδής ελαιών, του κυριωτέρου προϊόντος του τόπου, και εν εποχή καθ' ην τα τρόφιμα έφθασαν εις δυσθεώρητα ύψη, παντελής δε έλειψις πάσης άλλης εργασίας παρατηρείται, επέτεινε την απογοήτευσιν και την κατακραυγήν του λαού. Η απογοήτευσις και δυσφορία αυτή των κατοίκων εκορυφώθησαν τελευταίως, ότε είδον δημοπρατούμενα τα δάση προς εκμίσθωσιν και άπαντες οι κάτοικοι διερωτώνται πώς θα ζήσωσιν. Και είναι εύλογος, εξοχώτατε, η δυσφορία αυτή των κατοίκων, εάν ληφθή υπ' όψιν του ορεινού και του δασώδους εδάφους της νήσου μας, δεν υπάρχουσιν εν αυτή κτήματα ικανοποιούντα τους κατοίκους και ούτω τα εννέα δέκατα αυτών αποζώσιν εκ της υλοτομίας, ήτις περιοριζόμενη εις τας σημερινάς μάλιστα περιστάσεις η μονοπωλούμενη διά της ενοικιάσεως άγει εις την παντελή καταστροφήν της οικονομικής ισορροπίας των κατοίκων. Ευνόητον όθεν ότι πάντες ούτοι οι περιορισμοί και προπαντός η μονοπώλησις των δασικών προϊόντων της νήσου μας χάριν ασημιάντων τινών ωφελημάτων του Δημοσίου ου μόνον επιτείνουν την γενικήν δυσφορίαν, ήτις παρατηρείται λόγω της αποτόμου μεταπτώσεως εκ της ελευθέρας εκμεταλλεύσεως των δασών ως κοινοτικών και την απαγόρευσιν της υλοτομίας ή εις την μονοπώλησιν των δασικών προϊόντων, αλλά και ουδόλως συντελούσιν εις το να εφελκύσωσι την αγάπην των κατοίκων προς τα δάση, όπερ το ασφαλέστερον εχέγγυον κατά του κινδύνου των πυρκαϊών.

Διά ταύτα

Παρακαλούμεν υμᾶς ὅπως μέχρι της οριστικής λύσεως του ζητήματος κυριότητος των δασῶν αποτραπῇ χάριν σκοπιμότητος πάσα ενοικίασις των δασικῶν προϊόντων, επιτραπῇ ελευθέρᾳ καὶ ατελῇ ξύλευσις διὰ τὰς οικιακὰς των κατοίκων ἀνάγκας, μετριασθῶσι αἱ διατυπώσεις καὶ περιορισμοὶ διὰ τὴν καλλιέργειαν των κτημάτων, επιτραπῇ ἡ ἐξαγωγή καυσοξύλων ἐντὸς των ὁρίων του νόμου, εφαρμοζομένων των σχετικῶν διατάξεων ἐπὶ το ἡπιώτερον, καὶ συστηθῇ τῇ δασικῇ υπηρεσίᾳ ὅπως μὴ εφαρμόξῃ ἀνστηρῶς καὶ ἐν πολλοῖς ἐσφαλμένως το γράμμα του νόμου, ἀλλὰ δίδῃ ευρύτεραν ἐρμηνείαν εἰς το πνεῦμα των σχετικῶν διατάξεων, λαμβανομένων ὑπ' ὅψιν του ἐξαιρετικῶς κρίσιμου των περιστάσεων καὶ των ἰδιαιτέρων οικονομικῶν συνθηκῶν ὑφ' ας διατελεῖ ἡ νῆσος μας.

Εὐελπιστοῦντες ὅτι θέλετε εὐδοκήσει νὰ λάβετε ὑπ' ὅψιν τὰ δίκαια ἡμῶν παρὰ-πονα καὶ ἐπιφέρῃ τὴν ταχείαν αὐτῶν θεραπείαν πρὸς πρόληψιν ἀνυπολογίστων ζημιῶν.

Διατελούμεν εὐπειθέστατα